

Komentář k Nágárdžunovu „Základu madhjamaky“**Buddhapálita****26. kapitola****ROZBOR DVANÁCTI ČLÁNKŮ EXISTENCE**

z ruštiny přeložil Alan Černohous

Říkají tu:

Pokud jste již vysvětlil přístup k absolutnu podle systému Mahájány, vysvětlíte nyní přístup k absolutnu podle systému Šrávaků.

Na to říkám:

[1] „Kvůli těm skutkům, které jsou realizací tří druhů sanskár, kvůli životu zatměnému nevědomostí upadají (tvorové) do (různých forem) existence.

[2] (Bytosti) mající za (svou) příčinu¹ sanskáru vědomí budou vstupovat do (existence v podobě toho či jiného) tvora. Pokud vědomí vstoupilo², začne se vytvářet psychické a fyzické.

[3] Vytvořilo-li se psychické a fyzické, vznikne šest ajátan.

Na základě šesti ajátan vznikne kontakt.³

[4] Když se (bytosť) narodí, vychází⁴ právě z psychického, fyzického a z realizace paměti.⁵

Když takto (bytosť) vychází z psychického a fyzického, rodí se vědomí.

[5] To, co představuje spojení tří (kvalit) – psychického, fyzického a vědomí, je kontakt. Z tohoto kontaktu plně vznikne pocit.

[6] Z důvodu pocitu dále vzniká žízeň⁶: [276 B]

¹ Tj. důvod ke vtělení, k existenci. Pozn. př.

² Iniciovalo se, aktualizovalo, zpřítomnilo. Celá tato koncepce nápadně připomíná Plotínovo kratičké pojednání „O vstupování duší do těla“. Pozn. př.

³ Dotyk. Pozn. př.

⁴ V ruském textu: Opírá se, zakládá se. Pozn. př.

⁵ Míneho vybavování si zážitků, kvalit z předchozích vtělení. Srv. s Platonovou αναμνησις. Ta má tentýž význam. Totéž Plotínos a další novoplatonikové. Pozn. př.

Jakmile začnou žíznit, dostaví se pocit.

Jestliže zatoužili, začnou být upoutáni
čtyřmi druhy ulpívání.

[7] Má-li svou platnost ulpívání, plně vzniká
konkretizace⁷ ulpívajícího, čili
existence (tvora) disponujícího skandhami.

Není-li ulpívání, bytost se
vysvobodí, nebude existovat.

[8] Tato existence představuje pět skandh.⁸

Z existence vzniká zrození.

(Dále pak) stárí, smrt a smutek,
sténání a strádání,

[9] rozhořčení a rozladění.

To vše vzniká kvůli zrození.

Právě tak začne totiž vznikat celá ta
nedozírná⁹ spousta utrpení.

[10] Z toho důvodu moudří nerealizují
sanskáru jakožto zdroj¹⁰ sansáry.

Proto pošetilec působí.

Moudrý však nikoliv. To proto, že vidí „právě to“.¹¹

[11] Skončí-li nevědomost,
nebudou vznikat ani sanskáry.

Nevědomost skončí díky poznání.

[A] (Skončí díky) kontemplaci „právě toho“.

[12] Protože to vše skončí,
nic dalšího nevznikne.

Tímto vpravdě skončí celá ta
nedozírná spousta utrpení.“

Nevědomostí zatemněný¹² prostředek kvůli existenci¹³ realizuje tělem, řečí a myslí tři druhy
sanskár. Ty vytvářejí peklo živých tvorů atd. Kvůli těmto vykonaným dobrým či nedobrym
skutkům, které bývají velké, střední a malé, upadají do pekel živých tvorů a do dalších
[forem] existence.

V důsledku vstupu do [existence v podobě toho či jiného] tvora bude přitom vědomí, příčinou
[jehož] existence je sanskára, vytvářet psychické a fyzické. Vytvoří-li se psychické a fyzické,
v důsledku vytvoření psychického a fyzického vznikne šest ajátan. Na základě šesti ajátan
dále vznikne kontakt.

Řád zrozování takového kontaktu vypadá následovně: rodí se tak, že vychází právě z
psychického a fyzického a z realizace v mysli.¹⁴

Vědomí tedy vzejde tím, že vychází z psychického a fyzického.

⁶ Tužba, prahnutí po něčem. Základ všeho zla. Pozn. př.

⁷ Vznikání, realizace (jáství). Pozn. př.

⁸ Překladová varianta: Tato existence je ovšem totéž, co pět skandh. Pozn. př.

⁹ Nedozírná ve smyslu: těžko snesitelná či dokonce nesnesitelná. Pozn. př.

¹⁰ V ruském textu: kořen. Pozn. př.

¹¹ Takovost (tathátá), pravý stav věcí. Poznání – pradžňá. Totéž dále. Pozn. př.

¹² Těž: zkalený. Celé jeho vnímání „skutečnosti“, způsob uvažování, zpracovávání myšlenek (pomyšlení) se
podobá pozvolnému a bolestnému tonutí v kalném bahnu (pseudo-existence). Pozn. př.

¹³ Rovněž: Kvůli svému lpění na existenci. Pozn. př.

¹⁴ V sanskrtu: manaskára; tibetsky: yid la byed pa ཡིད་ལ་བྱེད་པ།. Pozn. rus. red.

Takže to, co představuje spojení tří (prvků), tj. psychického a fyzického a vědomí, je kontakt. Z kontaktu poté plně vzniká pocit. Z důvodu pocitu se dále rodí žizeň. Kdo touží po nějakém předmětu, zakouší pocity. Pokud (tvorové po něčem) zatoužili, budou ulpívat čtyřmi druhy [277 A] ulpívání.¹⁵

Existuje-li ulpívání, plně dochází ke vzniku¹⁶ ulpívajícího. Tedy k existenci toho, kdo disponuje [skandhami].

V případě, když ulpívání aktuální není, (tvorové) se vysvobodí. Jejich existence nebude vznikat. Takže proporciálně vůči tomu, jak podléhají ulpívání, do té míry bude vznikat také jejich existence.

Přitom je zapotřebí uznat, že takováto existence vlastně představuje pět skandh.

Zrození vzniká v důsledku existence. V důsledku zrození dále nastávají stáří, smrt, smutek, sténání, strádání, rozhořčení a rozladění. Takto bude vznikat bezpočet utrpení, celá ta nesmíšená¹⁷ a výjimečná součinnost¹⁸ strádání.

Z toho důvodu moudří sanskáry nerealizují. Jsou totiž kořenem sansáry.

Z téhož důvodu jsou pošetilci realizátory sanskár, zatímco moudří jimi nejsou.

Pročpak je tomu tak? Protože vidí „právě to“.

Přitom je třeba říci, že kdyby skončila nevědomost, sanskáry by nevznikaly.

Nevědomost skončí díky pochopení dvanácti článků, díky kontemplaci „právě toho“¹⁹, díky tréninku²⁰ a zesílení.²¹

V důsledku ukončení těch a oněch článků existence naprosto nevzniknou tamty ani další články existence.

Tímto vpravdě skončí a úplně zanikne celá ta spousta utrpení, součinnost strádání, která je tak výjimečná a specifická.

Kdo se chce o dvanácti člancích existence dozvědět více a podrobněji, necht' se obrátí na Sútury a Abhidharmu. Zde je totiž jejich charakteristika podána jen velmi stručně.

© Alan Černohous, 2021

© Arahat.cz, 2021

Zdroj: <https://bookitut.ru/Doktrina-zavisimogo-vozniknoveniya-v-tibeto-mongoljskoj-skholastike.44.html#a44.Buddkhalita-KOMMENTARIJ-NA-OSNOVY-MADKhJYaMIKI-NAGARDZhUNY>

¹⁵ Na smyslovém, na názoru, na chování a na svém „já“. Pozn. rus. red.

¹⁶ Též: konkretizaci. Pozn. př.

¹⁷ Ve smyslu: čisté, krystalické, průzračné. Pozn. př.

¹⁸ Hromadnost, pospolitost, celkovost. Pozn. př.

¹⁹ Opět: Takovost (tathátá), nazírání pravého stavu věcí. Pozn. př.

²⁰ Soudím, že se jedná o „trénink“ kontroly, ovládání mysli (myšlenek). Pozn. př.

²¹ Míněno samozřejmě duchovní zesílení, ovládání mysli. Pozn. př.